

به نام خدا

موضوع: سوالات درس یازدهم تا پایان درس سیزدهم پایه هشتم

دبیر مربوطه: خانم اسکندری

مدرسه: متوسطه دوره اول ایمان

بفرموده حضرت علی (ع) آن که چه زبانی شناخته می‌شود؟

توانایی سخن گفتن یکی از مهم‌ترین نعمت‌های خداوند به انسان است. انسان از این طریق، با دیگران ارتباط برقرار می‌کند، نیازها و درخواست‌هایش را بازگو می‌کند، با دیگران مشورت می‌کند، احساسات خود را بیان می‌کند و دیگران را راهنمایی می‌کند. از سوی دیگر، انسان گاهی نیز با سخن گفتن دیگران را اذیت می‌کند، دروغ می‌گوید، تهمت می‌زند و گناهان متعددی را مرتکب می‌شود.

در واقع، سخن گفتن شخصیت درونی انسان را آشکار می‌سازد.

حضرت علی (ع) می‌فرماید:

هنگامی که سخن می‌گویید شناخته می‌شوید؛ زیرا انسان زیر زبان

خود پنهان است.

به نظر شما، نعمت سخن گفتن چه تأثیری در زندگی انسان در این دنیا و جهان آخرت دارد؟

آیا همه از نعمت سخن گفتن به درستی استفاده می‌کنند؟

صفحه 88

مورد از لغات زبان که می توانند تأثیرات خطرات بر سعادت انسان داشته باشد را نام ببریم ۱- دروغ گفتن ۲- غیبت کردن ۳- ناسزا گفتن مادر ادامه این درس، به بررسی برخی از گناهان زبان می پردازیم که می تواند تأثیرات خطرناکی بر سعادت انسان داشته باشند و از سوی دیگر ترک آنها و آلوده نشدن به این گناهان موجب رستگاری و دست یافتن به بهشت زیبای خداوند می شود: تأثیرات دروغ گفتن در امور دنیا و آخرت

۱- دروغ گفتن: در سال پیش دانستیم که دروغگویی علاوه بر اینکه عذاب الهی را در روز جزا در پی دارد، در همین دنیا نیز سبب از بین رفتن اعتماد دیگران نسبت به فرد و تنهایی او می شود. دروغگو یا می خواهد به وسیله دروغ چیزی را به دست آورد یا قصد دارد خودش را از مشکلی رهایی بخشد. فرد دروغگو در این حالت فراموش می کند که هیچ قدرتی بالاتر از قدرت خداوند نیست و تا او نخواهد هیچ سود و ضرری به کسی نخواهد رسید.

نکته مهمی که باید به آن توجه کنیم این است که گاهی افراد بدون آنکه خودشان متوجه باشند دروغ می گویند؛ مثلاً به دلیل علاقه ای که به فرد دیگری دارند، در تعریف کردن از او زیاده روی می کنند، یا به سبب دشمنی که با کسی دارند، بدون اینکه حواسشان باشد، از سر دشمنی و کینه دروغ می گویند، در تمامی این موارد افراد با دروغ خود را در معرض گناهان فراوانی قرار می دهند.

امام حسن عسکری علیه السلام می فرماید: در ارتکاب با دروغ گفتن زشتی ها همگی در خانه ای جمع شده اند که کلید آن دروغ است.* پایه سوال اخود را

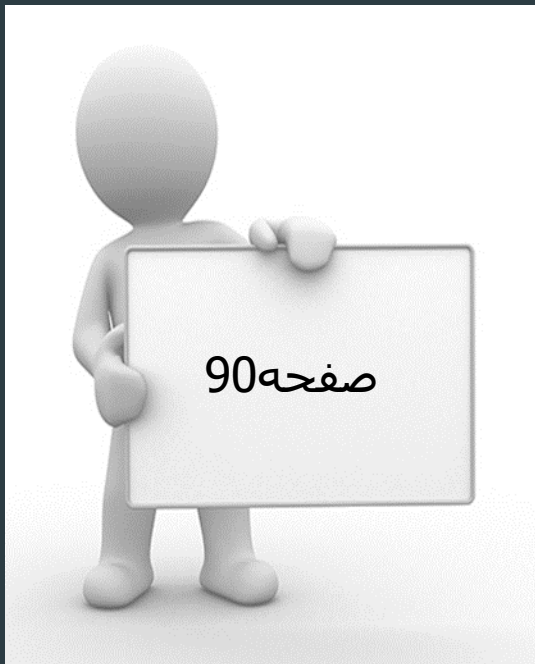
انچه علیه السلام همواره تأکید داشته اند که دروغ گفتن موجب نابودی ایمان می شود و انسان را از استقامت کینه هدایت الهی محروم می سازد. همچنین دروغ، حافظه انسان را ضعیف می کند و به قول مشهور، «دروغگو کم حافظه است». از سوی دیگر عادت به دروغ گفتن، موجب فقر و تنگدستی انسان نیز می شود؛ چرا که برکت از زندگی انسان می گریزد. بهترین راه درمان دروغ گو

کسی می تواند دروغ گفتن را ترک کند که همواره قبل از سخن گفتن به عواقب گفتارش بیندیشد. همچنین در ترک عادت زشت دروغ گفتن، دوری از کسانی که دروغ می گویند، تأثیر فراوانی دارد.

بیشتر بدانیم

تعارف دروغین

گاهی برخی افراد در تعارفات به دروغ، مطلبی را می گویند و تصور می کنند چون تعارف است اشکالی ندارد؛ مثلاً وقتی او را به خوردن غذایی دعوت می کنند، درحالی که واقعاً دوست دارد از آن غذا بخورد می گویند: میا خورم؛ اما در واقع آن غذا را نمی خورد و در صورتی که دعوت های مکرر می کند و چیزی را به آنها

تعارف می‌کند. در صورتی که انمه عنه این شیوه رفتار را تأیید نمی‌کنند :
اسماعیل پسر امام صادق ع می‌گوید :
به همراه پدرم به طرف منزل می‌آمدیم و یکی از اصحاب نیز همراه ما بود و با ایشان صحبت می‌کرد. وقتی
به خانه رسیدیم پدرم با او خداحافظی کرد و داخل خانه شدیم.
به ایشان گفتم : پدرجان، بهتر نبود او را دعوت می‌کردید به خانه بیاید؟
امام فرمود : اکنون در وضعیتی نیستیم که بتوانم از او پذیرایی کنم.
من گفتم : اما اگر تعارف می‌کردید او هم واقعاً نمی‌آمد.
امام فرمود : پسر، من نمی‌خواهم خداوند مرا از گروه تعارف کنندگان دروغین به شمار آورد.

غیبت کردن چه کار شریف ******* است؟

۲- غیبت کردن : بدگویی پشت سر دیگران و آشکار ساختن عیب‌های آنان یکی از بزرگ‌ترین گناهان نزد خداوند است که عذاب سخت الهی را در پی دارد. برخی از مردم به اشتباه گمان می‌کنند که سخن آنها وقتی غیبت به شمار می‌رود که آنچه درباره دیگران می‌گویند، واقعیت نداشته باشد، در صورتی که اگر آن مطلب واقعیت نداشته باشد هم تهمت و هم دروغ می‌شود. اما نکته اصلی این است که حتی وقتی ما با چشم خودمان هم چیز ناپسندی را از کسی می‌بینیم، حق نداریم آن را برای دیگران بازگو کنیم.

قرآن کریم درباره این عمل زشت می‌فرماید :

یا ایُّهَا الَّذِینَ آمَنُوا ...
و لَا یَغْتَابَ بَعْضُکُمْ بَعْضًا
أَبْجِبُ أَحَدُکُمْ أَنْ یَأْکُلَ لَحْمَ أَخِیهِ مَیْتًا
فَکَرِهْتُمُوهُ
وَالشُّرَا اللّٰه
أَنَّ اللّٰهَ لَسَوَّابٌ رَّحِیْمٌ

ای کسانی که ایمان آوردید...
و بعضی از شما غیبت بعضی دیگر را نکند
آیا کسی از شما دوست دارد که گوشت برادر
مرده‌اش را بخورد؟
همه شما از این امر کراهت دارید
و از خدا پروا کنید،

به نظر شما چرا غیبت کردن جزء گناهان بزرگ محسوب می‌شود و بسیار نهی شده است؟
 در اسلام توصیه فراوانی به برادری، مودت و صمیمیت می‌شود؛ بنابراین، تعاون و رفاقت میان
 مسلمانان اهمیت بسیاری دارد و هر کاری که سبب جدایی و دشمنی میان آنان باشد حرام است.

(وقتی افراد درباره همدیگر غیبت می‌کنند، کینه و ناراحتی نسبت به یکدیگر را در دل خود
 می‌پروراند و دیگر نمی‌توانند مانند گذشته با هم دوست و متحد باشند. کسانی که به غیبت گوش
 می‌دهند نیز دیگر نمی‌توانند مانند گذشته به فردی که درباره‌اش بدگویی شده اطمینان داشته باشند. از
 این گذشته، کسی که اشتباهی کرده و دوست ندارد دیگران آن اشتباه را بدانند، ممکن است به زودی
 کار اشتباهش را جبران کند؛ اما همین فرد اگر بداند که همه از عیب‌های او با خبر شده‌اند و دیگر کسی
 به او اعتماد ندارد، انگیزه‌ای برایش باقی نمی‌ماند تا اشتباهش را ترک کند و به این ترتیب، می‌تواند هر
 گناه دیگری را نیز مرتکب شود و این یعنی نابودی و هلاکت!) **پایخ سواک خود را امتحان کنید**
 همچنین غیبت نوعی تبلیغ و اشاعه کارهای ناپسند است که در این دنیا دین انسان را نابود
 می‌کند. خداوند در مجازات غیبت‌کننده، کارهای نیکش را به حساب کسی که از او غیبت شده
 می‌نویسد و توفیق انجام کارهای نیک را نیز از غیبت‌کننده می‌گیرد. **چشم سرم**
بهبترین راه درمان غیبت این است که انسان هیچ‌گاه از عیب‌ها و کاستی‌های خود غافل نباشد، و
به جای اینکه در دیگران به دنبال ایراد بگردد، تلاش کند عیوب خود را برطرف سازد. **بهبترین راه درمان غیبت کردن**

اگر در میان جمعی باشیم که از یک مسلمان غیبت می‌کنند، چه
 مسئولیتی داریم؟

بیشتر بدانیم

غیبت با دهان بسته!

شایسته است توجه داشته باشیم که غیبت کردن همیشه با زبان نیست؛ بلکه گاهی یک اشاره دست، یا صورت،
 یا تقلید از یک حرکت و رفتار اشخاص نیز می‌تواند غیبت به شمار آید:
 روزی زنی کوتاه‌قد نزد پیامبر خدا ﷺ آمد تا از ایشان سوالی بپرسد. وقتی جواب سوالش را از پیامبر اکرم
 ﷺ شنید، کوتاه‌قد آن زن را نشان داد.

۳- ناسزاگویی: یکی دیگر از گناهان زبان، فحاشی و زشت‌گویی است. وقتی شخصی نسبت به دیگری فحاشی می‌کند و نسبت‌های زشت به او می‌دهد، ناخواسته بذر کینه و دشمنی را در دل او می‌پاشد. بسیاری از نزاع‌ها و درگیری‌ها با یک دشنام آغاز می‌شود.

رواج کلمات زشت و فحاشی در جامعه مسکین می‌شود که حیا از میان برود و زمینه برای افزایش گناهان دیگر فراهم شود. به همین دلیل است که بزرگان دین همگان را از این عمل زشت نهی کرده‌اند.

پیامبر اکرم ﷺ می‌فرماید: چند میرد در اسب درازت با افراد خدا گناه می‌کنند خداوند بهشت را بر هر فحش دهنده بد زبان که برایش مهم نیست چه می‌گوید و دیگران درباره او چه می‌گویند حرام کرده است.*

کسانی که فحش می‌دهند، معمولاً وقتی این عمل زشت را انجام می‌دهند که:

- عصبانی می‌شوند و نمی‌توانند خشم خود را مهار کنند؛ فحش می‌دهند و هر قدر این رفتار را تکرار می‌کنند، در آنان بیشتر به عادت تبدیل می‌شود.
- قصد شوخی دارند و می‌خواهند دیگران را بخندانند و از اینکه دیگران از گفته زشت آنان به خنده می‌افتند، لذت می‌برند.
- البته برخی نیز به دلیل تربیت نادرست، سخنان زشت را به زبان می‌آورند و این کار برای آنان تبدیل به عادت شده است.

به نظر شما راه درمان بیماری فحاشی چیست؟

علمای اخلاق برای ترک این عادت ناپسند که موجب آلودگی روح انسان و دوری او از سعادت می‌شود، راهکارهایی ارائه کرده‌اند که در اینجا به برخی از آنها اشاره می‌کنیم:

- ۱- دوری از کسانی که فحش می‌دهند و عادت به این کار دارند.
- ۲- اندیشیدن به اینکه چه کار زشت و ناپسندی انجام می‌دهند.
- ۳- توجه داشتن به اینکه با فحش دادن چه برکاتی از زندگی آنان حذف می‌شود و در نهایت نیز رستگار نمی‌شوند.

در این صورت است که انسان می‌تواند با عادت دادن زبان خود به کلمات زیبا و دلنشین و بی‌بردن به زشتی فحش، برای همیشه آن را ترک کند.

عبادت بزرگ

«... قدم هایش را تندتر کرد. می‌خواست هرچه زودتر خود را به خانه برساند. در این بعد از ظهر داغ مدینه، فقط کسانی از خانه بیرون می‌آمدند که کار خیلی مهمی داشتند. همین طور که با عجله راه می‌رفت، از دور چشمش به کسی افتاد که زیر آفتاب سوزان در زمین کشاورزی‌اش مشغول کار بود. با خودش گفت: عجب آدم حریص و دنیاطلبی! مگر پول و مال دنیا چقدر ارزش دارد که انسان این گونه خودش را برای به دست آوردن آن به زحمت بیندازد؟ خوب است او را نصیحت کنم. کمی که نزدیک‌تر شد، تعجبش بیشتر شد. درست می‌بینم؟ او محمد بن علی (امام باقر علیه السلام) است؟! بین چگونه عرق می‌ریزد و کار می‌کند؟!»

— سلام علیکم

امام علیه السلام ایستاد. نفس زنان و عرق ریزان جواب سلامش را داد و دوباره مشغول به کار شد.

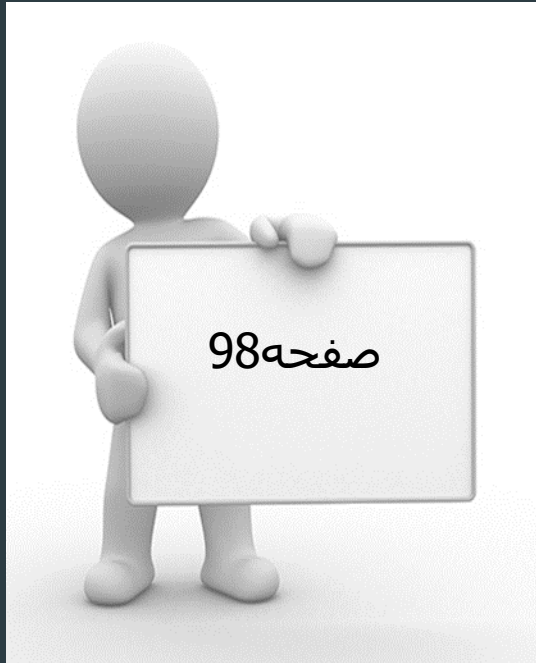
— آخر بزرگی از بزرگان قریش، در این هوای گرم با این حال عرق بریزد و به دنبال دنیا باشد؟! اگر همین حالا مرگ شما فرا رسد و شما در این حال بمیرید چه خواهید کرد؟!

حضرت لحظه‌ای دست از کار کشید و فرمود:
«اگر در این حال مرگم فرا رسد، در حال عبادت خدا از دنیا رفته‌ام. من تلاش می‌کنم تا با

صفحه 96

پایه سوال: خود را امتحان کنید

ثمرات کار و کوشش ① نه تنها ناپسند نیست؛ بلکه جزء عبادت‌های بزرگ کار و تلاش برای بی‌نیاز شدن از دیگران، قرار دارد.

سوال: در این باره می‌فرماید: در صورتی که با کسب و معاش عبادت ده جزء دارد که نه جزء آن، کار و کسب حلال است.*

پایه سوال: فایده دیگر کار کردن، توانایی برای انفاق، سخاوتمندی و مشارکت در کارهای خیر است. شما هیچ انسان عاقلی را نخواهید یافت که دوست داشته باشد از پادشاه بزرگ خداوند به سخاوتمندان محروم شود. کسی که خودش نیازمند کمک دیگران باشد، آیا می‌تواند به دیگران انفاق کند؟ آیا کسی که خودش درآمدی ندارد، می‌تواند اموالش را سخاوتمندانه در کارهای خیر خرج کند؟

پایه سوال: یکی دیگر از ثمرات کار، برطرف ساختن مشکلات اجتماعی است. کار و اشتغال مناسب می‌تواند عوارض متعددی از بسیاری از جرائم و تخلفات اجتماعی مانند مزاحمت‌های خیابانی و تکدی‌گری جلوگیری کند.

فعالیت کلاسی

به نظر شما بیکاری چه مشکلات دیگری در جامعه به وجود می‌آورد؟

کسب حلال

یکی از اصحاب امام صادق علیه السلام از ایشان پرسید: کسی از راه حرام مالی را به دست می‌آورد و برای اینکه گناهِش پاک شود، از همان مال به فقیران صدقه می‌دهد، به نزدیکانش رسیدگی می‌کند و به زیارت خانه خدا می‌رود. این کارهایش نزد خداوند چگونه است؟

امام علیه السلام فرمود: در صورت کسب حلالی که می‌فرمایند آنچه گناهان را پاک می‌کند، کارهای نیک است، اما کار حرام نمی‌تواند حرام دیگری را پاک کند.^۱

بنابراین، اگر کسی اموالش را از راه حرام به دست آورد، مرتکب گناه بزرگی می‌شود که حتی اگر همه آن اموال را در کارهای خوب نیز مصرف کند، نه تنها گناهانش پاک نمی‌شود؛ بلکه گناهِش افزوده خواهد شد.

پایه سوال: خود را امتحان کنید

۱. جامع الأخبار، ص ۱۳۹. * حفظ شود. ۲. کافی، ج ۵، ص ۱۲۶.

آیا می‌توانید حدس بزنید وارد شدن اموال حرام به زندگی انسان، چه تأثیرات دیگری بر زندگی او خواهد داشت؟

مردی نزد پیامبر اکرم ﷺ آمد و عرض کرد: ای رسول خدا، از خداوند بخواهید دعاها را مستجاب کند. رسول خدا فرمود: اگر می‌خواهی به این خواسته‌ها برسی، کسب و کار حلال در پیش بگیر. این حدیث به یکی از آثار مال حرام در زندگی اشاره می‌کند: پیام: مستجاب نشدن دعاها.

اکنون به این دو حدیث توجه کنید و مانند نمونه بالا، پیام هر حدیث دربارهٔ مال حرام را بنویسید.
۱- امام رضا علیه السلام: مالی که از راه حرام به دست آید، زیاد نخواهد شد و اگر هم زیاد شود برکتی نخواهد داشت.^۱
پیام:

۲- امیرالمؤمنین علیه السلام: کسی که اموالش را از راه نادرست به دست آورد، در جای نادرست هم آن را از دست می‌دهد.^۲
پیام:

خیانت در کار

پایخ سوال ۲ خود را امتحان کنید ↓
اگر انسان اموالش را از راه حرام مانند دزدی، قمار، خرید و فروش اجناس قاچاق به دست آورد، آن اموال حرام است و کسی حق استفاده از آنها را ندارد.

اما گاهی اوقات انسان با اینکه شغل خوب و حلالی دارد، اموالی که از آن شغل به دست می‌آورد حرام است؛ مثلاً کسی که وسیله بی کیفیت را در بسته‌بندی وسیله خوب و با کیفیت قرار می‌دهد و آن را با قیمتی بیشتر می‌فروشد، به همان مقدار که پول بیشتری دریافت می‌کند مال او حرام می‌شود و

۱- غرر الحکم. ۲- غرر الحکم. پایخ سوال ۳ خود را امتحان کنید ↑

②

واجب است آن را به خریدار برگرداند؛ و یا کارمندی که موظف است هر روز در محل کارش به انجام امور اداری بپردازد؛ اگر در ساعت کاری به وظایفش نپردازد، بولی که دریافت می کند، حق او نیست و استفاده از آن بول برایش حرام است؛ بنابراین، انسان در هر شغلی ممکن است به خاطر بی توجهی و کوتاهی در انجام وظایفش، گرفتار مال حرام شود.

خداوند درباره این افراد می فرماید:

عَاسِي كَمْ رَفُوسٍ اِحْتَسِلَ كَمْ فَرُوسٍ
فَرَكْنَد

③

وَيْلٌ لِلْمُطَفِّفِينَ
وَالَّذِينَ إِذَا اُكْتَالُوا عَلَى النَّاسِ يَسْتَوْفُونَ أَنَّهُمْ لَمْ يَكُنْ لَهُمْ مِيزَانٌ
وَالَّذِينَ إِذَا كَالُوا هُمْ أَوْ وَزَنُواهُمْ يُخْسِرُونَ
أَلَا يَظُنُّ أُولَئِكَ أَنَّهُمْ مَبْعُوثُونَ
لِيَوْمٍ عَظِيمٍ
يَوْمَ يَقُومُ النَّاسُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ

وای بر کم فروشان،
آنانی که اگر اکتالوا علی الناس استوفون آنان که وقتی برای خود وزن می کنند، حق خود را به طور کامل می گیرند،
و هنگامی که می خواهند برای دیگران پیمانانه یا وزن کنند، کم می گذارند.
آیا اینان نمی دانند که زنده می شوند؟
در روزی بزرگ،
روزی که همه مردم در برابر پروردگار جهانیان [برای حساب] بایستند.

خودت و امتحان کن

- ۱- کار کردن چه فوایدی برای فرد و جامعه دارد؟ سه مورد را بیان کنید.
- ۲- چند کار نام ببرید که درآمد آنها حرام است.
- ۳- سه شغل حلال نام ببرید که ممکن است درآمد آنها حرام شود.

در باره دعا کردن

امیرمؤمنان حضرت علی علیه السلام در نامه‌ای به فرزند خود امام حسن علیه السلام می‌نویسد:
 «... [بسر] بدان، کسی که گنجینه‌های آسمان و زمین در دست
 اوست، فرصت دعا کردن را به تو داده و جواب دادن به دعای تو را
 نیز بر عهده گرفته است.

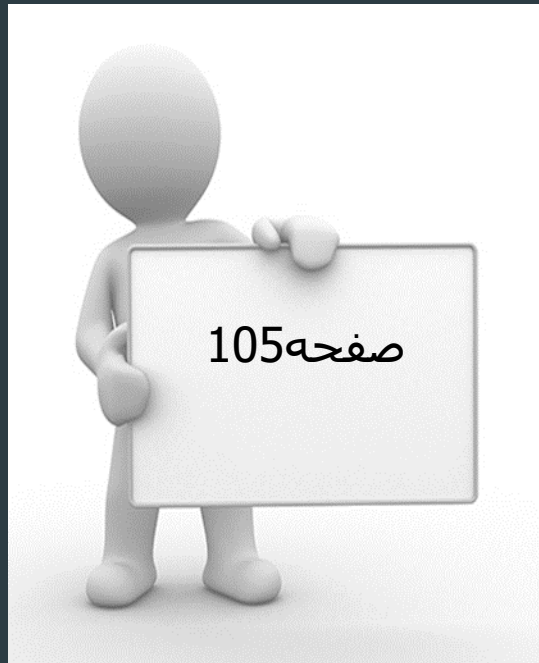
تو را فرمان داده است از او بخواهی تا ببخشد و رحمت طلب کنی
 تا عطا کند.

هرگاه او را بخوانی، ندایت را می‌شنود، و چون با او راز دل گویی،
 راز تو را می‌داند، پس نیاز خود را با او بگو و اندوه خود را در
 پیشگاه او بگشای، تا غم‌هایت را برطرف کند و در مشکلات، تو را
 یاری رساند.

از گنجینه‌های رحمتش چیزهایی بخواه که جز او کسی نمی‌تواند عطا
 کند؛ افزونی عمر، تندرستی بدن و گشایش روزی.

[بسر]، خداوندی که به تو اجازه دعا کردن داده است، [در حقیقت]
 کلید گنجینه‌های خود را در دست تو قرار داده است، پس هرگاه
 خواستی می‌توانی با دعا، درهای نعمتش را بگشایی، و رحمتش را
 بر خود نازل کنی!»

صفحه 104

چراغ همیشه فروزان

تصور کنید در حال مسافرت با هواپیما هستید. ناگهان هواپیما تکان‌های شدیدی می‌خورد و همه چیز به هم می‌ریزد. مهار هواپیما به دلیل نقص فنی از دست خلبان خارج می‌شود. در این لحظه که از هیچ‌کس کاری ساخته نیست چه می‌کنید؟ کاملاً طبیعی است که انسان در خطرها و مشکلات بزرگ، خدا را بخواند و از او یاری بخواهد. اما برخی به اشتباه تصور می‌کنند دعا کردن تنها مخصوص همین زمان‌هاست.

بر اساس تعالیم قرآن، ما همیشه و در همه حال به خدا و یاری او نیازمندیم و بدون اجازه و خواست او نمی‌توانیم حتی کوچک‌ترین کارها را نیز انجام دهیم. به همین دلیل، پیشوایان دین دعاهایی را به ما آموخته‌اند تا بتوانیم به این وسیله همواره با خدا ارتباط داشته باشیم و از یاری او بهره‌مند شویم. دعاهای روزهای هفته، دعاهای قبل از غذا خوردن و بعد از آن، دعای قبل از خواب، دعای وقت مطالعه، دعاهای هنگام وضو، دعای هنگام بیدار شدن، دعای سوار شدن به وسیله نقلیه و... دعای اینها نمونه‌هایی از هزاران دعایی هستند که ارتباط انسان را در همه حال با خدای خود برقرار می‌سازند. دعا کردن آن قدر اهمیت دارد که خداوند از بندگانش می‌خواهد دعا کنند و خواسته‌های خود را از او بخواهند:

«وَ قَالَ رَبُّكُمْ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ»
پروردگارتان گفت: مرا بخوانید [دعا کنید] تا [دعای شما را] بپذیرم.

این آیه نورانی به خوبی نشان می‌دهد که دعا کردن باعث جلب توجه ویژه خداوند می‌شود و کسانی که دعا نمی‌کنند، در حقیقت، خود را از لطف خاص پروردگار محروم می‌کنند. همانند چراغ همواره فروزانی است که انسان را به پناهگاه اصلی و واقعی هدایت می‌کند.

دعا کردن و قرائت بسم الله الرحمن الرحیم
فَعَالِيَتِ كَلَابِئِي

به محتوای نماز دقت کنید و دعاهایی که در هر شبانه‌روز در نماز از خداوند می‌خواهید، بیان کنید. توجه داشته باشیم که صلوات فرستادن بر پیامبر خدا و خاندان پاکش از

بیدار شدن دعا بیدار شدن

ثمرات دعا و نیایش پایخ سوال ۱ خود را امتحان کنید ①
ما با دعا کردن مورد توجه خداوند قرار می‌گیریم و علاوه بر بهره‌مندی از پاداش در روز قیامت،
در همین دنیا نیز شایستگی دریافت نعمت‌های بیشتر خدا را به دست می‌آوریم.

امام صادق علیه السلام درباره این اثر مهم نیایش می‌فرماید:
نزد خداوند بلند مرتبه جایگاهی است که جز با دعا نمی‌توان به آن
رسید. اگر بنده دعا نکند و از خداوند نخواهد، چیزی به دست نخواهد
آورد، پس بخواه تا به تو عطا شود و این را بدان! هر دری که پیوسته
کوبیده شود، بالاخره به روی انسان باز خواهد شد.^۱

② فایده دیگر دعا کردن، آرامش روحی است. احساس اضطراب و ناامیدی، وقتی به سراغ انسان
می‌آید که خود را در برابر سختی‌ها تنها ببیند و کسی را نیابد تا مشکلاتش را با او در میان بگذارد و از
او یاری بطلبد.^۲

هر کسی که دعا می‌کند و در کنار تلاشش، تمامی نیازهای خود را از خداوند می‌خواهد، در واقع به
خداوند ایمان دارد و می‌داند که فقط او می‌تواند مشکلاتش را حل کند؛ در این صورت او به پروردگار
مهربان اعتماد و تکیه کرده است و چه تکیه‌گاهی قوی‌تر و مطمئن‌تر از خداوند قادر و مهربان؟ کسی که
به آفریدگار تکیه می‌کند و او را یاریگر تمام مشکلاتش می‌بیند، هیچ اضطراب و غمی در زندگی نخواهد
داشت و همواره در آرامش زندگی خواهد کرد.

داب دعا پایخ سوال ۲ خود را امتحان کنید

دعا آدابی دارد که رعایت آنها باعث جلب توجه بیشتر خداوند می‌شود و دعا زودتر به اجابت
رسد. برای آشنایی بیشتر با این آداب، احادیث زیر را که از پیامبر اکرم و امامان علیهم السلام به ما رسیده با
ت بخوانید:

- ① - اگر کسی می‌خواهد دعایش مستجاب شود، در آمدش را پاک گرداند و
از زیر بار حقوق مردم بیرون برود. دعای بنده‌ای که در شکمش حرام باشد،
یا حق یکی از بندگان خدا به گردنش باشد، به درگاه خداوند بالا نمی‌رود.^۲

ج ۲، ص ۲۶۷. ۲. الکسب کمال، بزنک و روان‌تناس مشهور در کتاب «نیایش» می‌نویسد: «فقدان نیایش در میان یک
بهرمندی از آثار عمیق نیایش. این کار باید پیوسته و با توجه انجام گیرد، نه اینکه انسان به نیت آن در یک روز دعا کند و بماند.
بات وحشی به سروده. ۳. جلد ۱، ص ۳۳.

۱- هرگاه درخواستی از خداوند سبحان داشتی، دعایت را با صلوات بر پیامبر آغاز کن؛ زیرا خداوند، کریم‌تر از آن است که کسی از او دو درخواست کند و او یکی را بپذیرد، و دیگری را نپذیرد.^۱

۲- در چهار وقت فرصت را برای دعا کردن غنیمت شمارید؛ هنگام قرائت قرآن، وقت اذان، هنگام باریدن باران و هنگام روبه رو شدن سپاه ایمان و لشکر کفر.^۲

۳- هرگاه امام باقر علیه السلام حاجتی داشت، ابتدا چیزی صدقه می‌داد و سپس خود را معطر می‌ساخت و به مسجد می‌رفت و آن‌گاه در هنگام اذان ظهر به دعا می‌پرداخت.^۳

۴- نزدیک‌ترین دعاها به اجابت، دعای کسی است که در دعاهای پنهانی‌اش ابتدا برای دیگران دعا می‌کند.^۴

با توجه به احادیثی که خواندیم، فهرستی از آداب دعا تهیه کنید و آن را برای دوستانتان در کلاس بیان کنید. می‌توانید بهترین فهرست را در کلاس نصب کنید.

ممکن است این پرسش برای شما هم به وجود آمده باشد که چرا گاهی اوقات با اینکه ما آداب دعا را رعایت می‌کنیم، اما باز هم دعایمان مستجاب نمی‌شود؟
متن زیر که بخش دیگری از نامه امیرمؤمنان حضرت علی علیه السلام به فرزند گرامی‌شان امام حسن علیه السلام است، به پاسخ این پرسش اشاره می‌کند:

(... [پسرم] چه بسا در اجابت دعا تأخیر می‌شود تا پاداش درخواست‌کننده بیشتر و جزای آرزومند کامل‌تر شود.
گاهی چیزی را خواسته‌ای، ولی آن را به تو نداده‌اند و [در عوض] بهتر از آن در این جهان یا آن جهان به تو داده‌اند، و گاهی دعایت به اجابت نرسیده است؛ زیرا چیزی طلب کرده‌ای که اگر داده شود، مایه تباهی دین تو خواهد بود.
پس چیزی بخواه که نیکی و زیبایی‌اش برایت ماندگار باشد و رنج و سختی‌اش از تو برکنار!^۵)

۱- نهج البلاغه، حکمت ۳۶۱. ۲- کافی، ج ۲، ص ۴۷۷. ۳- کافی، ج ۲، ص ۲۷۸. ۴- کافی، ج ۴، ص ۴۶۵. ۵- نهج البلاغه، نامه ۲۱.

صفحه 107